

FORN VÄNNEN

JOURNAL OF
SWEDISH ANTIQUARIAN
RESEARCH

Svenska fornminnesföreningens sommarmöte i Jönköping den 11-13 juni
1906

Almgren, Oscar

Fornvännen 1, 179-180

http://kulturarvsdata.se/raa/fornvannen/html/1906_179

Ingår i: samla.raa.se

dan för flera år sedan kunde säga: "Minst hvarannan af alla de grafhögar, som täcka en dös eller en större kammare från stenåldern, innehåller tillika begrafningar från den följande perioden." Härtill kommer, att i många högar, där dylika fynd ej iakttagits, kunna grafvar från bronsåldern hafva funnits, ehuru de undgått uppmärksamheten.

En närmare redogörelse för de många fynd af detta slag, som äro kända från Norden, skulle emellertid föra oss för vida.

Svenska Fornminnesföreningens sommarmöte i Jönköping den 11—13 juni 1906. Svenska Fornminnesföreningen hade ej haft något sommarmöte sedan 1901, i Vadstena. Den energiske stiftaren och ledaren af Norra Smålands Fornminnesförening, ingenjör Algot Friberg i Jönköping, hade länge inbjudit till ett nytt sådant möte i den vackra staden vid Vätterns södra ända. Det var afsedt att hållas 1905, men då kom politikens oro i vägen. I stället fick man samlas där i allsköns frid under några härliga junidagar i år.

Måndagen den 11 kl. $\frac{1}{2}$ 10 f. m. öppnades mötet på Allmänna Läroverkets högtidssal. Ett 70-tal föreningsmedlemmar och andra intresserade fornvänner hade infunnit sig. Landshöfding Palmstjerna blef ordförande, professor Montelius v. ordf., ingenjör Friberg sekreterare. Professor E. Wrangel höll ett särdeles intressant föredrag om de småländska stenkyrkornas typer illustrerad med en ofantlig mängd förträffliga fotografier och teckningar, som voro utställda salen rundt. Småland har varit ganska försummadt af fornforskarna, det var därför många oväntade nyheter man här fick höra, bl. a. om Dädesjö gamla kyrka med dess målade innertak från medeltiden. Det är att hoppas, att föredraget snart blir synligt i tryck. — Så följde en diskussion öfver ämnet: "Huru bör hembygdsforskning lämpligast anordnas?" Docenten O. Almgren inledde. Han framhöll, att hembygdsforskning ju är något mycket gammalt i vårt land, att dock intresset därför varit afsevärdt starkare under vissa tider, och att vi tydligen just nu stode inför en dylik period af kraftigt spirande intresse. Hvad som särskildt tycks komma att utmärka den nu begynnande perioden af hembygdsforskning till skillnad från de tidigare, är dels att arbetet numera på grund af vetenskapernas specialisering måste i hög grad baseras på samarbete mellan olika forskare, dels att man söker använda hembygdsforskningen i folkbildningens tjänst och äfven söker få folket själf med i forskningsarbetet, särskildt vid materialsamlandet. Som exempel på, huru sådant kunde ordnas, redogjorde föredraganden för några företag, som på sista tiden igångsatts från Uppsala: föreningen Heimdals hembygdsföreläsningar, de norrländska studenternas storartadt planlagda folkbildningsförbund, föreningen Urds påbörjade arbeten med en typisk sockenbeskrifning (Fundbo), samt de af docenten J. G. Andersson organiserade forskningarna rörande Nerikes natur- och bebyggelsehistoria. Äfven påpekades det omfattande arbete, som de uppsaliensiska landsmålsföreningarna utfört. I diskussionen yttrade sig vidare stadsrevisor A. Ramm, greve Eug. Levenhaupt, kontraktsprosten J. Wahlfisk, professorerna Montelius och Wrangel, lektor O. Klockhoff, dr G. W. Geete och kammarherre C. Lagerberg, hvilka framhöllo hvad som hittills uträttats i afseende på hembygdsforskning inom olika landsdelar samt önskemålen för fortsatt sådan forskning.

Därmed voro de egentliga förhandlingarna vid mötet undangjorda, och man gaf sig nu ut för att *se*. Först besågs den lilla fornsamlingen i läroverket, därpå det af Norra Smålands Fornminnesförening nybildade museet, hvilket på helt få år utvecklat sig så hastigt, att det redan nu intar en värdig plats bland våra bättre provinssamlingar. Föreningens storverk är dock Jönköpings Skansen, friluftsmuseet uppe i den härligt belägna Stadsparken, hvarest man, efter gemensam middag, tog i betraktande Bäckaby gamla träkyrka med dess rika målningar, ryggåsstugan från Markaryd och det lustiga lilla trädrageriet från Gnosjö m. m. Så samlades man vid dansbanan, där en mängd folkdanser åsågos, och där professor Montelius inför en talrik åhörarekrets, som placerat sig rundtom i backslutningen, på sitt medryckande sätt skildrade några drag ur lifvet i Småland under hednatiden.

På kvällen hade Jönköpingsborna i Stadsparkens "Alphydda" en treflig kollation för mötesdeltagarne.

Tisdagsmorgonen i god tid gick man ombord på en Vätterångare och nådde efter halfannan timmes färd Visingsö. Här begaf man sig först till Brahekyrkan, ett verkligt museum med konstskatter af stort värde, hvilka länge beundrades och studerades och äfven fotograferades. Så gjorde man en färd på "remmalag" till några af öns talrika graffält och Brahestenar, och samlades därefter inom Visingsborgs ruin, hvarest stadsrevisor A. Ramm från Göteborg, hvilken sysslat med forskningar öfver Visingsö och öfver Tveta härad i allmänhet, höll ett längre föredrag om bygdens och särskildt öns historia. Efter middagen besöktes Kuulaby gamla ödekyrka, ett intressant medeltidsminne med goda väggmålningar, medan några af sällskapet i stället styrde kosan till öns sydspets för att studera de af Vätternägorna årligen mer och mer undergrädda resterna af Näs' gamla medeltidsborg. Och så var tid att återvända till Jönköping.

Tidigt onsdags morgon lämnade man Jönköping på allvar och reste till Falköping, hvarifrån man färdades i vagnar öfver den minnesrika Falbygden till gånggrifterna vid Karleby. Stående på en af takhällarne till Nordens största gånggrift, höll professor Montelius ett föredrag om den aflägsna tid, då dessa imponerande minnesvårdar uppfördes af ett folk, som ännu ej kände metallernas bruk, men väl åkerbruk och boskapsskötsel. Här liksom vid de öfriga friluftsföredragen hade man inbjudit ortsbefolkningen att närvara, säkerligen ett godt uppslag i "hembygdsforskningens" och fornminnesvårdens intresse. På återvägen från Karleby besågs de för några år sedan af lic. H. Frölen med anslag af Vitterhetsakademien utgrädda resterna af Agnestads gamla kyrka.

I Falköping skildes man åt, under uttryck af allmän belåtenhet öfver det lyckade mötet och af tacksamhet mot den man, som egentligen burit dessa dagars tunga: ingenjör Friberg.

Åtskilliga af mötesdeltagarne efterkommo emellertid en inbjudan till det bygdemöte, som den 15 och 16 hölls i Vadstena och omnejd, anordnad af några energiska fornvänner därstädes, af hvilka här blott skall nämnas den ifrige samlaren, veterinär F. A. Nordeman, som då deltog i allt med lif och lust, men nu, då detta i november skrives, har gått hädan. I Vadstena hölls föredrag af docenten Roosval om ett altarskåp i klosterkyrkan, af professor Montelius om traktens rika fornminnen från olika delar af hednatiden och af landsarkivarien Kjellberg om landsarkiv som kulturhistorisk källa. Utfärder företogs dels till Öberga och Nässja kyrkor och Nässja domarering, dels till Alvastra, hvarest amanuensen Janse höll föredrag om ruinen och amanuensen Arne om järnåldersgraffältet på "Smörkullen" vid stationen.